

Gud, kyrkan och naturvetenskapen Om projektet Cusanus

SARA BLOM

Om vi vill bedriva en intellektuellt hederlig teologi om Skaparen måste vi låta kunskapen om Skapelsen spela in. Det menar Sara Blom, som arbetar med projektet *Cusanus* för att ge religiösa ledare mer kunskap om naturvetenskap och mötet mellan naturvetenskap, tro och teologi. Sara Blom är komminister i Stenungsund, teknologie doktor och projektsamordnare i Göteborgs och Lunds stift.

MULTIVERSA, NYA RÖN från neurovetenskapen, schumpanser med empati, atomstrukturer som ger nya materialegenskaper, datorsystem som ersätter människan (eller i alla fall bistår henne i hennes tillkortakommanden) och svärfångade elementarpartiklar i gigantiska accelerators. Naturvetenskapens och tekniken landvinningar är många, och finns mitt i vår vardag och i våra liv. Det är klart att det också påverkar våra liv, vårt tänkande, våra existentiella funderingar och vår förståelse av tillvaron.

Sedan 2015 tillbaka pågår ett treårigt utbildningsprojekt för att ge religiösa ledare mer kunskap om naturvetenskap och mötet mellan naturvetenskap, tro och teologi. Det är Svenska kyrkan, Uppsala universitet och Sigtuna-stiftelsen som sökt och fått pengar från John Templeton Foundation för detta projekt. Det går under namnet Cusanus, efter den medeltida teologen Nicolaus Cusanus (1401–1464), känd bl.a. för sin dialogiska hållning gentemot andra religioner och med vetenskap.

I Lunds stift och Göteborgs stift har jag fått förmånen att arbeta med dessa frågor genom att hålla i utbildningar, kontraktskonvent och andra arrangemang. Projekt Cusanus har en hemsida, www.cusanus.se.

Det händer att några som jag möter reagerar på uttrycket »religiösa ledare», man vill inte

se sig själv som »religiös». I samhället är dock detta ett etablerat uttryck. Om någon t.ex. vill samla de religiösa ledarna på en ort så räknar väl också vi i kyrkan med att bli inbjudna? Några andra har trott att det bara är präster som avses. Men visst kan vi se ledarskap bredare än så? Jag tänker helt enkelt att det handlar om alla som står i tjänst i församlingar med uppgifter som spänner från gudstjänst och predikan, till undervisning och samtal, men också styrning och ledning. I praktiken träffar jag på utbildningar oftast präster och pedagoger, men också diakoner, förtroendevalda och andra. Några nämnda, men ingen glömd.

Under de senaste århundradena har vår kunskap om världen ökat, inte minst genom den framgångsrika naturvetenskapliga forskningen. Om vi vill bedriva en intellektuellt hederlig teologi om Skaparen måste vi låta kunskapen om Skapelsen spela in.

Vidare är vår kultur och vår världs bild idag oerhört präglad av vetenskap i allmänhet och naturvetenskap i synnerhet. I den s.k. World Value Survey från 2011 säger hela 65 procent av svenskarna att de tycker att det är viktigt för deras dagliga liv att vara väl informerade om vetenskap (min kursivering). Många människor vet idag mycket om naturvetenskapens rön, och frågar sig i mötet med tro och teologi vad

kyrkan och den kristna tron har att säga om vetenskap. Det finns också ett levande bagage där uppfattningen om oss kristna att vi alla tror att världen skapades på sex 24-timmars-dygner för ett par tusen år sedan inte är ovanlig. Då är det inte konstigt att för frågor om hur man kan tro på Gud och samtidigt bejaka naturvetenskapens kunskap är angelägna för många.

Ett samtal om naturvetenskap och teologi leder ofta snabbt in på trons centrala frågor. Det kan vara frågor om vem Gud är och hur Gud ger sig till känna. Också frågor om vilka vi själva, människan, är och vad som är vår uppgift. Eller reflektion om tillvarons ursprung och vart vi är på väg. Att lyfta frågor om naturvetenskap i det kyrkliga sammanhanget är inte perifert, utan vi landar snabbt i centrala diskussioner. Också grundläggande frågor från teologin, som tolkning och bibel-syn, blir viktiga i sådana samtal.

Den kanske största frågan i det offentliga samtalet om tro och religion är frågan om Guds existens: Finns Gud? Många som diskutera den frågan använder sig av resonemang med perspektiv från naturvetenskapen.

Naturvetenskapen har en tydlig ram. I ideal-bilden av naturvetenskapen ägnar den sig åt det som är observerbart, reproducerbart och falsifierbart. Frågan om Gud faller inte inom den ramen. Därför ger naturvetenskapen varken stöd för en ateistisk livsåskådning eller för en gudstro. Men samtalet om vem Gud är och om Gud – i så fall – finns, influeras ändå i hög grad av kunskapen om världen. Om vi vill vara med och samtala om Guds existens har vi fördel av att ha reflekterat om naturvetenskap och tro.

Samtalet kring naturvetenskap och tro ger oss ofta chansen att vara tydliga med vad vi faktiskt tror. Ett samtal om evolutionen leder lätt in på vad vi tror att berättelsen om Adam och Eva betyder för oss idag. Ett samtal om vi faktiskt tror att berättelsen om Noa beskriver

ORTODOX TIDNING Årg. 54
Världens enda ortodoxa kristna tidning
på svenska erbjuder alla

GRATISPRENUMERATION 2016.

Beställning: E-post post@ortodox.se

Postadress: Ortodox Tidning,

Johannes Plan 1, IV, 111 38 Stockholm

Lördag 21 maj kl. 14.00

S:t Ansgar, Studentvägen 34, Uppsala

**”Martin Luther
och Ignatius av Loyola
– en jämförelse”**

**Föredrag av p. Rainer Carls.
Därefter Årsmöte**

Välkomna!

Förbundet för kristen enhet, FKE

en historisk händelse kan leda in på Guds relation till mänskligheten. Eller ett samtal om huruvida underverken i Bibeln är rimliga kan leda in på hur man kan möta Jesus idag. Att människor undrar vad t.ex. predikanten faktiskt tror om bibelberättelsen man fått höra är ju en fantastisk möjlighet att ta vara på. Och en utmaning, hur predikar vi både trovärdigt och angeläget idag?

Kan det vara så, som en kollega föreslog, att predikanter i allmänhet är duktiga på att relatera evangeliet till människors vardagsliv men ofta mindre duktiga på att relatera evangeliet

Svenska kyrkan

Torestorps pastorat Göteborgs stift

söker Kyrkoherde

Sista ansökningsdag 18 april 2016

Läs hela annonsen på

www.torestorpspastorat.se

till människors intellektuella liv. Jag tror att det är så. En annan kollega skrev i ett mail att »när jag predikar åt det här hållet märker jag att många blir lättade över att vi präster 'får ihop' tro och naturvetenskap». Det är också min erfarenhet. Många av oss som är kristna vill prata mer om och höra mer om hur vi kan tänka om Gud och om Guds verk. Också med dagens kunskap med i resonemang.

Dessutom märker jag att t.ex. en församlingskväll om tro och vetande ofta lockar personer som inte redan finns med i kyrkans sammanhang. Det speglar att en sådan kväll berör frågor som är viktiga för människor som söker eller som är nyfikna på kyrkan eller kristen tro. Frågan om tro och vetenskap är naturligtvis inte allas första fråga. Men för tillräckligt många är det en tillräckligt relevant fråga för att bara det ska göra den angelägen och intressant för kyrkan.

Mitt intryck är att kyrkan inte i tillräcklig grad ägnar tid i förkunnselse och undervisning för att beröra frågor om tro och naturvetenskap. Kunskapen om naturvetenskap och om mötet mellan naturvetenskap och kristen tro kan i allmänhet bli mycket bättre också bland kyrkans ledare.

Om vi lär oss mer, samtalar mer och tar upp dessa frågor mer kommer vi att märka att många blir positivt överraskade. Det finns ett stort intresse för teologiska frågeställningar om naturvetenskap både bland människor som ofta rör sig i kyrkan, och bland de som inte gör det. Vi skulle också rusta varandra inför frågor från andra och diskussionen om hur det är möjligt att tro på Gud idag.

Patriarken vädjar om skydd

Den syrisk-ortodoxa kyrkans överhuvud, patriark Mor Ignatius Afrem II, vänder sig till Sveriges justitieminister Morgan Johansson och till Migrationsverkets generaldirektör Anders Danielsson i en vädjan om skydd för kristna asylsökande. I brevet tackar först patriarken Sverige och det svenska folket för att under många år tagit emot flyktingar som tillhör den syrisk-ortodoxa kyrkan. Åtskilliga av dessa har blivit svenska medborgare, flera är riksdagsledamöter och en är minister.

De senaste månaderna har patriarken nåtts av rapporter om förföljelser av kristna i Migrationsverkets boenden. Han hänvisar till journalisten Nuri Kino och andra källor. Patriarken pekar vidare på situationen i Irak och Syrien med förföljelser och folkmord på kristna och andra minoriteter. I Mellanöstern kan de kristna inte bo i flyktingläger på grund av förföljelser, och nu sker samma sak i Sverige: muslimska extremister trakasserar de kristna. Patriarken vädjar slutligen till de svenska myndigheterna om att inrätta boenden där de kristna kan leva utan att drabbas av förföljelser och påpekar att det brådskar. Brevet finns i svensk översättning under den 14 mars på denna Facebooksida: www.facebook.com/nuri.kino?fref=ts

En kommentar till patriarkens brev är att Svenska kyrkan och övriga kyrkor i landet skyndsamt borde agera till förmån för de förföljda kristna från Mellanöstern. Kyrkorna, ärkebiskopen, Sveriges kristna råd skulle kunna skriva till regeringen och Migrationsverket och påtala förföljelserna. Man skulle vidare kunna erbjuda boenden utan förföljelser och på allt sätt stödja dessa flyktingar, som är våra bröder och systrar i tron.

SPT:s hemsida

www.pastoraltidskrift.nu

REFLEX

Varför blir vi förvånade?

Nästan dagligen får vi rapporter från olika delar av världen, vittnesbörd som handlar om hur kristna får lida och ofta mister livet för sin och vår gemensamma tro. Vi blir naturligtvis förvånade över det lidande som i vår tid drabbar Kristi Kyrka och enskilda kristna på olika håll i världen – men varför blir vi förvånade? Vi har läst vad Jesus säger: »Det är nog för lärjungen om det går med honom som med hans lärare... Var inte rädda för dem som dödar kroppen men inte kan döda själen», Matt. 10:25,28.

Är det inte dags att också vi i Svenska kyrkan och svensk kristenhet, börjar tala om att efterföljelse har ett pris? Det skulle hjälpa många till en förståelse för »vad som händer i det som händer». Priset utkrävs inte i varje tid och i varje generation lika tydligt som i vår tid. Men vi får inte slä oss till ro så att vi inte förstår varför sådana händer.

Förföljelse har alltid samma källa, oavsett i vilken tid och var i världen den förekommer. Källan är inte »kött och blod (dvs. människor)... utan ondskans andermakter i himlarna», Ef. 6:12. Vi kan kanske inte tala om förföljelse för trons skull härhemma i Sverige riktigt ännu...men många känner av tecken och tendenser. Hån, förakt, marginalisering i det egna samfundet, oförståelse, yrkeshinder, mobbing, ...allt sådant har samma källa som den förföljelse vi läser om i andra delar av världen. Det är inte arten av förföljelse som är olika, det är graden av förföljelse som kan skilja.

Just nu läser jag Daniels bok i Gamla testamentet. En bok som beskriver ett skeende för ungefär 2500 år sedan och ändå så dagsaktuellt. Daniel fördes bort från Jerusalem som tonåring. Resten av sitt långa liv levde han

borta från det land och de omständigheter som egentligen var hans. Många av oss kan ha det på samma sätt...vi kanske befinner oss i en livslång bortavaro från det som egentligen är vårt. Det kan t.ex. gälla ett djupt främlingskap i det kyrkliga sammanhang vi befinner oss.

Daniel, vid ca 80 års ålder, hade bevarat sina fönster öppna mot Jerusalem får vi veta i kap 6. Hela livet hade han varit noga med sina fönster. Han tappade aldrig orienteringen, han hade koll på riktningen mot Jerusalem, hans livs ursprung och bestämelse – trots hela livet i fångenskap under andra makter.

Tre gånger om dagen brukade Daniel be vid sina öppna fönster, han hade gjort så hela livet. Men när han tittade ut genom sina fönster såg han ju inte Jerusalem. Han såg istället hus och gator i Babels huvudstad nyligen erövrad av perserna, han såg larmet, dammet, stöjet, kommersen, folklivet, synden, allt som fanns på gatorna och som förekom i en storstad även på den tiden. För Daniel gällde det att se längre och veta att Jerusalem ligger i synfältets förlängning.

Vi behöver också lära oss att se längre, inte minst när vi tänker på vår Kyrkas situation och sörjer över hennes ställningstaganden. Så att vi inte bli dagligen distraherade av det som vill fånga vår uppmärksamhet och göra så att vi tappar orienteringen i tillvaron! Också vi behöver vara kloka och realistiska när vi »tittar ut genom fönstret» så att vi inte tappar modet. »Var inte förvånade...som om det hände er något oväntat», hälsar den realistiske Petrus i 1 Petr. 4:12.

BERIT SIMONSSON

